

Temat: O sztuce mojego regionu – Rzeźba ludowa i rzemiosło.

Na ostatniej lekcji dowiedzieliście się, co to jest strzecha, gont i konstrukcja zrębowa. Dziś omówimy rzeźbę ludową i rzemiosło.

25. Rzeźba ludowa i rzemiosło

Ważną dziedziną sztuki ludowej jest **rzeźba**. Podstawowy materiał stosowany przez rzeźbiarzy ludowych to drewno, a więc tworzywo najłatwiej dostępne na wsi – najczęściej lipa, jawor lub brzoza. Wiejski rzeźbiarz używa rozmaitych narzędzi: siekiery, piły, noża i dłuta. **Ukończone rzeźby są często malowane różnokolorowymi farbami, czyli polichromowane.**

Rzeźba ludowa na ogół podejmuje tematykę religijną – ma charakter sakralny. Główne tematy to Matka Boska (z Dzieciątkiem lub z ciałem ukrzyżowanego Jezusa na kolanach, czyli **pieta**), a także postać zamyślonego, smutnego Jezusa z głową wspartą na dłoni – takie przedstawienie nosi nazwę **Chrystusa Frasobliwego**. Podobne wizerunki umieszczano często w przydrożnych kapliczkach. Patronami takich kapliczek byli również święci, np. święty Nepomucen, opiekun dróg i brodów, czyli płytkich miejsc rzek czy jezior.

Pośród świeckich tematów poruszanych przez twórców ludowych możemy wymienić postaci ludzkie (w tym historyczne) oraz wizerunki zwierząt i ptaków.

Rzeźba ludowa charakteryzuje się uproszczeniem kształtu i wydobywaniem tylko zasadniczych cech przedstawianych postaci. Niekiedy możemy też zaobserwować zakłócone proporcje ciała, np. zbyt długie lub zbyt krótkie ręce, wielkie dłonie, za dużą głowę. Takie cechy nie odbierają jednak dziełom artystów ludowych wartości – wręcz przeciwnie, dodają im wdzięku i siły wyrazu.

75. Świętek

Przykład rzeźby religijnej, czyli popularnego **świętka**. Zwróćcie uwagę na to, że pewna nieporadność w przedstawianiu postaci wcale nie osłabia siły oddziaływania rzeźby.

76. Góral

Tematyka świecka jest rzadziej spotykana w sztuce ludowej, ale niektóre z dzieł cieszą się dużym uznaniem, a wielu ludowych twórców zyskuje dziś sławę równą znanym artystom zawodowym.

77. Ptaszek

Tę prostą i wdzięczną rzeźbę przedstawiającą ptaszka w całości pomalowano – podobnie zresztą jak rzeźbę górala na sąsiedniej fotografii. Przypomnijcie sobie, jak nazywa się pokrywanie dzieła rzeźbiarskiego różnokolorowymi farbami.

Mówiąc o sztuce ludowej, nie sposób pominąć przedmiotów wykonanych przez **wiejskich artystów rzemieślników**. Są to rozmaite sprzęty i rzeczy, które służą w życiu codziennym, lecz także zdobią wnętrza chat. Prostota form tych przedmiotów i użycie do ich wykonania naturalnych surowców, jak drewno, glina, wełna, sprawiają, że pozostają one w harmonijnym związku ze środowiskiem, w którym powstały i funkcjonują.

78. Gliniany dzbanek

Swoisty urok prostej i funkcjonalnej formy glinianego naczynia sprawia, że jest zarazem przedmiotem użytkowym, jak i miłą dla oka ozdobą wnętrza.

79. Pasiaste chodniki

Tkactwo ludowe to nie tylko przepiękne pasiaki łowickie (patrz stroje ludowe), lecz także niezwykle popularne „szmaciaki” utkane z resztek kolorowych tkanin. Ich żywe barwy cieszą oczy mieszkańców wiejskiego domostwa i „dodają im energii”.

Wyroby ceramiczne, wikliniarskie i tkackie to tylko niektóre z licznych rodzajów wytwórstwa ludowego. Zwiedzając **skanseny** i **muzea etnograficzne** (czyli obiekty, w których gromadzi się eksponaty związane z kulturą ludową), z pewnością spotkacie się także z dziełami kowalstwa artystycznego, snycerstwa czy koronkarstwa.

80. Stragan z wikliną

Jakież bogactwo wzorów koszyków! A każdy przeznaczony do czegoś innego. Niejeden z nich z pewnością przyda się w gospodarstwie, nie tylko wiejskim.

81. Koronczarki przy pracy

Oto widok jak z bajki! Serwety i koronki, wydziergane przez ludowe artystki, zachwycają śnieżną bielą, delikatnością i misternym splotem nitek. Wyroby koronkarskie z Koniakowa są znane na całym świecie!

Zadanie domowe:

Wyszukaj w Twoim otoczeniu przedmioty będące dziełami rzemiosła ludowego (np. wytwory koronkowe, szydełkowe, przedmioty z wikliny, utkane ze szmatek kolorowe chodniki, ceramiczne naczynia, dzbanki, kafelki gliniane, rzeźbione drewniane zabawki, zwierzątka, ptaszki, wyroby wykuwane z żelaza, itp...). Zrób zdjęcia i pochwal się nimi.